

Percepties van levensomstandigheden in een uitgebreid Europa

European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (2004). *Perceptions of living conditions in an enlarged Europe*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Op de Europese top van Lissabon in 2000 engageerden de lidstaten zich ertoe om van Europa de meest competitieve en kennisgebaseerde economie te maken. Een wel uitgetekend sociaal beleid vervult hier een spilfunctie en het is belangrijk om de vorderingen van de lidstaten op tijd en stond te bekijken. Een van de meest recente rapporten hieromtrent spitst zich toe op de percepties die EU-onderdanen hebben ten aanzien van hun levensomstandigheden. Het rapport behandelt een vijftal thema's: inkomen en materiële hulpbronnen, sociale integratie en uitsluiting, werkzaamheid en sociale netwerken, tevredenheid met de levenskwaliteit en beleidsuitdagingen. Deze onderwerpen worden bekeken in de tien nieuwe EU-lidstaten, in de vijftien 'oude' lidstaten en in de drie kandidaat-lidstaten. Er wordt een breed overzicht gegeven van hoe de inwoners van het uitgebreide Europa staan tegenover de geselecteerde items en in hoeverre de oude, nieuwe en kandidaat-lidstaten verschillen in hun percepties van levensomstandigheden. Bijkomend wordt gekeken welke impact deze verschillen kunnen hebben op het Europese beleid.

Eerder onderzoek bracht reeds twee gevolgen van de EU-uitbreiding aan het licht. Ten eerste, zo stelt de studie, zullen de ongelijkheden tussen noord en zuid wat betreft economische ontwikkeling en levensstandaard in het oude Europa overtroffen worden door de ongelijkheden tussen oost en west in het uitgebreide Europa. Ten tweede zullen de regionale verschillen tussen oost en west groter zijn dan de huidige regionale verschillen in Europa.

De studie bevestigt deze gevolgen en breidt ze nog verder uit. De tien nieuwe lidstaten hebben immers bescheiden scores op het BNP, het gezinsinkomen, de toegang tot essentiële goederen en de arbeidsomstandigheden. Deze situatie heeft een aanzienlijk effect op de conventionele aspecten van levenskwaliteit in Europa. De Europese Unie staat dan ook voor een grote uitdaging om de cohesie in Europa te waarborgen. Bovendien zal niet alleen de ongelijkheid tussen de landen vergroten, maar ook binnen de landen zal de uitbreiding meer ongelijkheid veroorzaken. De landen met de grootste interne ongelijkheid liggen niet langer in Zuid-, maar in Oost-Europa.

De studie heeft ook een aantal socio-culturele verschillen naar voren gebracht. De inwoners van de nieuwe en kandidaat-lidstaten zijn meer traditioneel en minder post-materialistisch ingesteld. Ze zijn sterk gericht op familie en werk, hebben meer respect voor ouderen en zijn minder individualistisch. Ze hechten meer belang aan het hebben van kinderen, aan hun inkomen en hun carrièrekansen. De 'oude' lidstaten leggen meer de nadruk op vrije tijd en het sociale leven buiten hun familie.

De onderzoekers merken echter op dat de oost-west-verdeling niet overdreven mag worden. De nieuwe en kandidaat-lidstaten vertonen namelijk onderling ook sterke verschillen. De diversiteit tussen deze dertien nieuwe en kandidaat-lidstaten is vaak groter dan de diversiteit binnen de 'oude' EU-lidstaten. Bovendien zijn er ook veel gelijkenissen terug te vinden in het uitgebreide Europa. De basisprioriteiten en -waarden zoals de kost verdienen, een goede gezondheid en familiebanden zijn alomtegenwoordig. In die zin heeft het uitgebreide Europa wel dezelfde ideeën over wat bijdraagt tot de levenskwaliteit.

Mieke Booghmans
Steunpunt WAV